

Förslag till

Budget 2024

Plan 2025-2026

2023-06-30

Centerpartiet och Miljöpartiet de gröna

Inledning

Budget för 2024 med plan för 2025 och 2026 har tagits fram av den politiska oppositionen Centerpartiet och Miljöpartiet de gröna. Vi har enats om följande politiska ställningstagande:

I Orust kommun ska varje medborgare känna sig trygg och delaktig i utformandet och utförandet av den lokala politiken, och ha faktiskt inflytande. Vi vill därför påbörja arbetet med att införa medborgarbudget som en metod för utveckling av våra olika kommundelar.

Alla krafter; företag, enskilda, ideella föreningar och kommunala verksamheter ska arbeta tillsammans utifrån sina förutsättningar för att förbättra klimatet, för mer förnybar energi, för en bättre havsmiljö, ren luft och mindre gifter i vardagen. Vi vill arbeta för ett klimatneutralt Orust som är självförsörjande på elenergi, med ett vakande öga utifrån en koldioxidbudget.

När vi talar om tillväxt ska den vara socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar. Vi vill att Orust ska ligga i framkant när det gäller skola och barnomsorg, samtidigt som vi bygger vidare på effektiv och högkvalitativ service och stöd inom omsorgssektorn.

Vi vet att föreningslivet i sina olika former skapar platser för möten mellan människor av olika åldrar, bakgrunder och erfarenheter där individer växer, något som är en omistlig del i ett starkt civilsamhälle. Därför är det viktigt med samverkan mellan kommun och civilsamhället. Denna samverkan måste stärkas exempelvis genom att ingå partnerskap med idéburna organisationer.

Politiska prioriteringar

Nedan sammanfattas de politiska prioriteringar som skiljer vårt förslag från majoritetens.

Sektor ledning och verksamhetsstöd

Orust behöver flera ben att stå på för att klara kommunens strategiska utvecklingsarbete, där såväl extern som intern kommunikation och samverkan bör ha stor plats.

Vi ser ett stort behov av att stärka och effektivisera kommunens arbete för vuxna nyanlända, som efter det tvååriga etableringsstödet fortfarande står långt från arbetsmarknaden och riskerar att fastna i utanförskap med beroende av försörjningsstöd.

För att förbättra infrastrukturen för de boende på Orust ska ett tillköp ske av kollektivtrafik från Stenungsund till Henån via Tegneby på fredagskvällar.

Säkerhetshöjande åtgärder inom digitaliseringsområdet tillförs 0,4 mnkr från 2024 för att förstärka brandväggen.

Sektor lärande

Vi stödjer majoritetens förslag att förstärka och utöka tidiga insatser genom utvecklad samverkan mellan skola och omsorg med målet att arbeta förebyggande och undvika att barn och ungdomar hamnar i utanförskap.

En viktig faktor för att höja kvaliteten i förskolan och tidigt identifiera behovet av extra stöd är personaltätheten. Sektor lärande tillförs 1,4 mnkr 2024 och ytterligare 1,4 mnkr 2025, totalt 2,8 mnkr under planperioden, för att införa mindre barngrupper i förskolan de tre dagar i veckan då beläggningen av barn är som högst. Enligt sektorns egen utredning skulle det vara det mest kostnadseffektiva alternativet för att nå upp till Skolverkets riktlinje kring mindre barngrupper.

Vi avsätter också 1 mnkr till skolskjutsar då vi anser att det finns behov av fler skolbussar efter att det nya skolskjutsavtalet trätt i kraft hösten 2022.

Ytterligare 2,0 mnkr avsätts till en särskild pott för grundskolorna att söka medel ur när de har elever som har behov av särskilt stöd.

Sektor omsorg

När det gäller förebyggande arbete och stödverksamheter ser vi gärna att kommunen ingår flera avtal inom idéburet offentligt partnerskap (IOP).

För att förstärka arbetsmiljöansvaret och arbeta för att minska sjukfrånvaron tillför vi 1,5 mnkr år 2024 och ytterligare 1,0 mnkr år 2025, totalt 2,5 mnkr under planperioden. Att se sina medarbetare och fånga upp impulser på exempelvis ohälsa är ett sätt att vara en attraktiv arbetsgivare. Därför vill vi arbeta för att begränsa antalet medarbetare per enhetschef inom omsorgen till max 22 medarbetare/chef. Ett annat sätt att vara en attraktiv arbetsgivare är att på en eller två enheter prova 32-timmars arbetsvecka och vara mer flexibel med heltid som norm.

Sektor samhällsutveckling

Vi ställer oss positiva till de satsningar som fortsatt görs i att möta näringslivets och kommuninvånarnas förväntningar på en effektiv och professionell hantering av bygglov, både effektivitet och kundnöjdhet ökar. Dessa satsningar stärker våra nya och befintliga företagares möjligheter att snabbare få de lov och tillstånd som man behöver för att bibehålla eller utöka sina verksamheter. Det stärker även vårt interna arbete där verksamheterna har behov av att lov hanteras skyndsamt och professionellt.

Tiden är mogen för att öka samarbetet med civilsamhället och våra medborgare för att göra hela Orust attraktivt. Hellre än en parkförvaltning vill vi därför använda medborgarbudget som en metod för att lyfta det ideella och lokala arbetet, där boende i våra olika kommundelar är delaktiga med att ta fram förslag på trivselhöjande åtgärder, mötesplatser och aktiviteter. Kommunen driver medborgarbudgetprocessen i nära dialog och tillsammans med föreningar och boende i projektform utifrån avsatta medel.

Arrende av mark till sjöbodar sänktes för några år sedan och vi vill höja avgiften till föregående nivå.

Inom kostverksamheten vill vi att andelen ekologiska livsmedel ska bibehållas på nivån 60 %. Budgeten utökas med 0,5 mnkr för att kompensera för de prisökningar som har skett.

Sektorn får också en förstärkning till miljöenheten för miljöstrategiskt arbete. Vi vill att kommunen under 2024 tar fram en koldioxidbudget enligt regionens förenklade modell.

Vi utökar budgeten med 0,5 mnkr för att anställa ytterligare en miljöinspektör från 2024.

Räddningstjänstens budget utökas för att klara bemanningen och erbjuda heltidstjänster. Därutöver vill vi att en ny brandstation i Varekil prioriteras och att byggstart sker 2026.

Kommunstyrelsens medel

Kommunstyrelsens medel till förfogande tilldelas 1,2 mnkr från 2024 och framåt.

Mål för verksamheten

Målområde 1 - Attraktiv kommun

Riktade uppdrag utifrån den politiska plattformen	Sektor
a) Utöka samverkan med frivilliga organisationer, samfälligheter, föreningar och andra civila aktörer genom idéburet offentligt partnerskap (IOP).	Ledning och verksamhetsstöd
b) Upprätta en handlingsplan till strategin för integration i Orust kommun	Ledning och verksamhetsstöd
c) Utredda hur kommunen kan vara en part och medfinansiera projekt inom regler för föreningsbidragen.	Samhällsutveckling

Målområde 2 – Hållbart samhälle

Indikator som mäter måluppfyllelse	Sektor	Utfall Orust 2022	Utfall alla kommuner 2022*	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%) Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion	Samhällsutveckling	60	29 (2021)	60	60	60

Målområde 3 – Attraktiv arbetsgivare

Riktade uppdrag utifrån den politiska plattformen	Sektor
c) Fortsätta utredningen gällande minskat antal anställda per enhetschef.	Omsorg
d) Genomföra ett pilotförsök med 32 timmars arbetsvecka på minst en enhet.	Omsorg

Budgetförändringar jämfört med kommunstyrelsens budgetförslag

Nedanstående förändringar utgår från budgettram 2023 och gäller från 2024 om inget annat anges.

- Budgeten bygger på höjd skatt med 15 öre från 2024, vilket innebär en skattesats på 22,66 kr. Höjningen är tillfällig och för 2025 sänks skatten med 5 öre till 22,61. För 2026 sänks skatten med ytterligare 10 öre till 22,51. Utvecklingen av de ekonomiska förutsättningarna, såväl en positiv som negativ utveckling, kan innebära att skattesatsen behöver omprövas senare.
- Sektor ledning och verksamhetsstöd får, utöver det som finns i kommunstyrelsens förslag, 1,0 mnkr för att utöka kollektivtrafiken på fredagskvällar mellan Stenungsund och Orust, 0,4 mnkr till säkerhetshöjande åtgärder inom digitaliseringsområdet samt 0,1 mnkr för att förbättra företagsklimatet genom aktiviteter.
- Sektor lärande får, utöver det som finns i kommunstyrelsens förslag, 1,4 mnkr 2024 och ytterligare 1,4 mnkr 2025 för att öka personaltätheten inom förskolan och sträva efter Skolverkets riktlinje. Budgeten för skolskjutsar utökas med 1,0 mnkr. Ytterligare 2,0 mnkr avsätts till en särskild pott som grundskolorna kan söka medel ur när de har elever som har behov av särskilt stöd.
- Sektor omsorg får, utöver det som finns i kommunstyrelsens förslag, 1,5 mnkr i förstärkning för åtgärder som syftar till att sänka sjukfrånvaron och vara en attraktiv arbetsgivare, exempelvis åtgärder som att minska antalet medarbetare per chef, utöka personalpoolen, öka antalet medarbetare samt testa en pilot med 32 timmas arbetsvecka. År 2025 tillförs sektorn ytterligare 1,0 mnkr för dessa åtgärder.
- I sektor samhällsutveckling finns en budgettram på 3,5 mnkr avsatt för parkenhet. Sektorn får lämna ifrån sig 2,0 mnkr av dessa, varav 1,0 mnkr överflyttas till en medborgarbudget. Från 2025 ges totalt 1,3 mnkr i anslag till medborgarbudget. Det är en modell för att involvera medborgare och föreningar i att prioritera resurser på trivselhöjande åtgärder, mötesplatser och aktiviteter för att göra hela Orust attraktivt.
- Sektor samhällsutveckling får, utöver det som finns i kommunstyrelsens förslag, inklusive ovan justeringar, i uppdrag att höja arrendehyran för sjöbodar med 1,0 mnkr. Under föregående mandatperiod sänktes avgiften och vi vill att den nu återinförs på samma nivå som tidigare. Kostverksamheten tillförs 0,5 mnkr för att kompensera för de ökade livsmedelspriserna. Sektorn får en förstärkning till miljöenheten på 0,5 mnkr för att anställa ytterligare en miljöinspektör. Räddningstjänsten tillförs 2,0 mnkr från 2025 och ytterligare 3,0 mnkr från 2026 för ökade kostnader för bemanning samt uppstartskostnader vid byggnation av en ny brandstation i Varekil.
- KS medel till förfogande tilldelas 1,2 mnkr.

- Den föreslagna budgeten medför att det inte krävs lika hög nyupplåning för investeringar då resultatnivån är högre än i kommunstyrelsens förslag för alla år under planperioden.

Investeringar

Investeringsnivån motsvarar samma nivåer som i kommunstyrelsens förslag. Dock ska investeringar för motsvarande 5 mnkr per år prioriteras i reservkraft och solpaneler och så snart som möjligt en satsning på solceller samt utemiljön på Ellös skola samt nytt konstgräs på fotbollsplanen i Varekil under 2025.

Dessutom ska ny brandstation prioriteras med byggstart 2026.

Årets resultat och finansiella mål

Resultatet budgeteras på en högre nivå än i kommunstyrelsens förslag för alla år i planperioden. För 2024 budgeterats 4 mnkr, 2025 39 mnkr och 2026 46 mnkr. Verksamhetens resultat som andel av skatter och statsbidrag är på samma nivå som kommunstyrelsens förslag för 2024 och 2025, 0,3 % respektive 3,3 %. Resultatet år 2026 motsvarar 3,8 % av skatter och bidrag i stället för 3,6 % i kommunstyrelsens förslag. Ett högre resultat innebär lägre behov av nyupplåning. De finansiella målen soliditet och självfinansieringsgrad av investeringar är marginellt högre 2024-2026 än kommunstyrelsens förslag på grund av bättre resultat.

Driftsbudget

Driftsbudget mnkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Politisk verksamhet	-14,2	-14,2	-13,8	-14,6
Sektor ledning och verksamhetsstöd	-77,9	-78,5	-78,2	-78,2
Sektor lärande	-413,6	-423,2	-421,7	-418,3
Sektor omsorg	-430,4	-441,0	-446,9	-450,2
Sektor samhällsutveckling	-80,9	-80,0	-83,7	-86,7
Affärsdrivande Vatten och avlopp	0,0	0,0	0,0	0,0
Affärsdrivande Renhållning	0,0	0,0	0,0	0,0
Ofördelad budget (lön, pris, kap, hyra, lokalv, kost)	-17,1	-69,3	-102,9	-142,7
Summa nämndsverksamhet	-1 034,0	-1 106,2	-1 147,2	-1 190,7
Pensionskostn/skuldförändr. avseende semesterlön/arbetsgivaravg.	-18,6	-32,0	-6,1	-4,0
Försäljning fastigheter, mark	5,0	5,0	2,0	0,0
Återlagda kapitalkostnader (internränta)	18,3	36,5	40,9	46,7
Kommunstyrelsens medel till förfogande	-1,0	-1,2	-1,2	-1,2
Summa nettokostnad	-1 030,3	-1 097,9	-1 111,6	-1 149,2
Skatteintäkter	866,7	910,2	951,5	991,5
Generella statsbidrag	204,0	222,4	225,1	233,9
Finansiella intäkter	1,5	1,8	1,8	1,9
Finansiella kostnader	-17,3	-32,7	-27,6	-32,0
Resultat	24,6	3,8	39,2	46,1

Ramförändringar mellan åren

Ramförändringar mnkr	År 2024	År 2025	År 2026
Politisk verksamhet			
Ingående budget	14,2	14,2	13,8
Budget 2023-2025 förändrad budgettram	0,4	-0,4	
Budget 2024-2026 minskad budgettram	-0,50		
Budget 2024-2026 utökad budgettram, satsning/prioritering	0,15		0,8
Ny budgettram	14,2	13,8	14,6
Sektor ledning och verksamhetsstöd			
Ingående budget	78,0	78,5	78,2
Budget 2023-2025 förändrad budgettram	-1,3	-1,0	
Budget 2024-2026 utökad budgettram, satsning/prioritering	1,8	0,7	
Ny budgettram	78,5	78,2	78,2
Sektor lärande			
Ingående budget	413,6	423,2	421,7
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	2,3	-1,3	-2,4
Budget 2023-2025 förändrad budgettram	0,6	-0,9	
Budget 2024-2026 minskad budgettram	-1,8	-0,7	-1,0
Budget 2024-2026 utökad budgettram, satsning/prioritering	8,5	1,4	
Ny budgettram	423,2	421,7	418,3
Sektor omsorg			
Ingående budget	430,1	441,0	446,9
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	4,9	4,4	3,3
Budget 2023-2025 förändrad budgettram	-1,5	0,5	
Budget 2024-2026 utökad budgettram, satsning/prioritering	7,5	1,0	
Ny budgettram	441,0	446,9	450,2
Sektor samhällsutveckling			
Ingående budget	80,9	80,0	83,7
Budget 2023-2025 minskad budgettram	-0,3	-0,3	
Budget 2024-2026 utökad budgettram, satsning/prioritering	-0,6	4,0	3,0
Ny budgettram	80,0	83,7	86,7